

LUCY WORSLEYOVÁ

AGATHA CHRISTIE

- TAJUPLNÁ ŽENA -

LUCY WORSLEYOVÁ

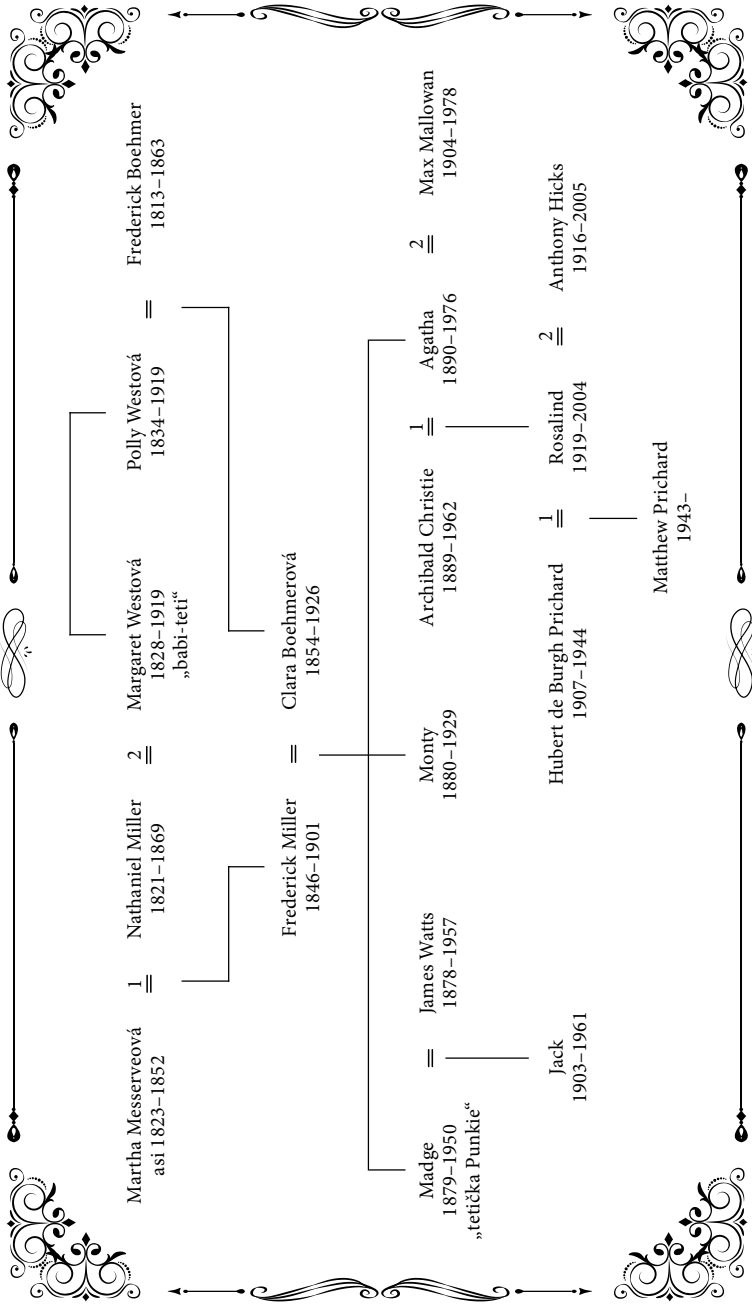
„Milovníci Agathy Christie by si měli přečíst tento životopis ze stejného důvodu,
proč čtou její romány.“

- The Times -

AGATHA CHRISTIE

TAJUPLNÁ ŽENA

Tato kniha je s vděčností
věnována památce Felicity Bryanové

VAROVÁNÍ

Tato kniha prozrazuje rozuzlení řady děl
Agathy Christie.

Copyright © Lucy Worsley, 2022

Translation © Jana Žlábková

Original English title: Agatha Christie: A Very Elusive Woman

Copyright © for Czech edition Pavel Dobrovský – BETA s.r.o., 2023

All rights reserved. (Všechna práva vyhrazena.)

ISBN 978-80-7593-515-1

Předmluva: Skryto běžnému pohledu	13
-----------------------------------	----

1. ČÁST: VIKTORIÁNSKÁ DÍVKA – 90. LÉTA 19. STOLETÍ

1. kapitola: Dům, v němž jsem se narodila	21
2. kapitola: Šílenství v rodině	27
3. kapitola: Ona věc v domě	34
4. kapitola: Na mizině	42

2. ČÁST: EDUARDOVSKÁ DEBUTANTKA – PO ROCE 1900

5. kapitola: Čekání na toho pravého	53
6. kapitola: Nejlepší viktoriánská toaleta	58
7. kapitola: Hotel Palace na ostrově Gezira	62
8. kapitola: Přichází Archibald	69

3. ČÁST: VÁLEČNÁ ZDRAVOTNÍ SESTRA – 1914–1918

9. kapitola: Radnice v Torquay	79
10. kapitola: Láska a smrt	89
11. kapitola: Přichází Poirot	98
12. kapitola: Hotel Moorland	105

4. ČÁST: NADĚJNÁ MLADÁ SPISOVATELKA – 20. LÉTA

13. kapitola: Přichází Londýn	111
14. kapitola: Přichází Rosalind	117
15. kapitola: Britská mise	122
16. kapitola: Thrillery	130

5. ČÁST – 1926

17. kapitola: Sunningdale	143
18. kapitola: Záhada na zámku Styles	152
19. kapitola: Zmizení	162
20. kapitola: Hydropathic Hotel v Harrogate	175
21. kapitola: Znovuobjevení	200

6. ČÁST: PLUTOKRATICKÉ OBDOBÍ – 30. LÉTA

22. kapitola: Mezopotámie	219
23. kapitola: Přichází Max	230
24. kapitola: Myslím, že si vás vezmu	237
25. kapitola: Osm domů	248
26. kapitola: Zlatý věk	264

7. ČÁST: VÁLEČNÁ PRACOVNICE – 40. LÉTA

27. kapitola: Pod bombami	277
28. kapitola: Dcera je dcera	291
29. kapitola: Život je poněkud složitý	304
30. kapitola: Napsala Mary Westmacott	316

8. ČÁST: NA VRCHOLU VLNY – 50. LÉTA

31. kapitola: Velký drahý sen	329
32. kapitola: Sešli se v Bagdádu	337
33. kapitola: Christieland po válce	349

34. kapitola: Druhá řada v přízemí	361
35. kapitola: Šarmantní babička	371

9. ČÁST: VÝKYVY – 60. LÉTA

36. kapitola: Tajemství christieovského jmění	381
37. kapitola: Zvláštní lidé	394
38. kapitola: Detektivové v sukních	405
39. kapitola: Vědět, kdy odejít	412

10. ČÁST: OPONA – 70. LÉTA

40. kapitola: Winterbrook	421
41. kapitola: Po pohřbu	434

Zdroje	445
Poděkování	455
Poznámky	459
Rejstřík	497
Poděkování za fotografie	517

PŘEDMLUVA

SKRYTO BĚŽNÉMU POHLEDU

Stalo se to jednoho dne, kdy Agatha Christie seděla klidně ve vlaku. Náhle zaslechla, jak kdosi vyslovil její jméno.

Když se k tomu dni později vracela, vypověděla, že se o ní ve vagonu „bavily dvě ženy a obě měly na klíně paperbackové vydání její knihy“. Dámy netušily, kdo ta usedle vypadající spolucestující středního věku je, a tuto – nejslavnější spisovatelku na světě – obsáhle propíraly. „Slyšela jsem,“ prohlásila jedna z nich, „že pije jako duha.“¹

Tuhle příhodu mám moc ráda, protože přesně vystihuje život Agathy Christie.

Ona sama ji vyprávěla v roce 1970 v rozhovoru vydaném na oslavu osmdesátých narozenin. Měla opravdu dlouhý a bouřlivý život!

Narodila se do přepychového světa pozdně viktoriánského období. Její rodina zdělila velké bohatství, dům s tanečním sálem a spoustou služebnictva. Později ale rodina o všechno přišla a Agatha si musela vydělávat na živobytí. V průběhu osmi desetiletí prožila dvě světové války, úpadek britského impéria a mnoho dalších zásadních společenských změn. A to vše zaznamenala ve svých osmdesáti knihách,

které, kromě toho, že jsou návykové a zábavné, jsou i úžasným zdrojem informací pro historiky.

Na oné příhodě je navíc zajímavý fakt, že *obě* dámy ve vlaku měly paperbacková vydání knihy Agathy Christie. Je to zcela pochopitelné, protože byla prostě všude, hlavně po válce, kdy se vánoční akce „Christie pod stromek“ stala každoročním rituálem. Christie je na žebříčku nejprodávanějších literárních děl hned po Shakespearovi a Bibli, tak se to alespoň dokola papouškuje. Nicméně mně připadá mnohem zajímavější, že nejenže si tuto pozici udržela, ale že si ji udržela i jako *žena*. Navíc není pouze spisovatelkou románů, je také významnou dramatičkou, jejíž hry jsou historicky nejčastěji uváděny na scénu. Byla tak úspěšná, že ji lidé vnímají téměř jako zaběhlou instituci, nikoli jako reformátorku, tvůrkyni nových základů. Ale ona byla obojí.

A pak jsou tu také zažité omyly. Těch je opravdu spousta! Vraťme se k dámám ve vlaku. Je naprosto vyloučené, že by „pila jako duha“. Agatha byla ve skutečnosti abstinentka. Víno jí nechutnalo a jejím oblíbeným nápojem byla sklenice jemné smetany. Nicméně ženy přepokládaly, že spisovatelka musí trpět alespoň nějakou závislostí, být sklíčená a nešťastná.

Navíc si Agatha nezapomněla vzít s sebou do vlaku svou pověstnou bdělou pozornost. Jako vždy seděla nepovšimnuta a mohla nepozorovaně čerpat inspiraci ze života pro své umění. Zrovna příhoda o spisovatelce, která zaslechla, jak o ní kdosi prohlašuje, že je alkoholička, se dostala do románu *Hra na vraždu*, což se stalo spisovatelce detektivních románů Ariadně Oliverové, Agathinu příběhovému alter egu.

Ona scéna zároveň vypovídá cosi podstatného o Agatě Christie jako o člověku. Ano, dala se snadno přehlédnout,

jako v případě téměř každé ženy, která překročila hranici středního věku. Ovšem Agatha záměrně hřešila na to, že vypadá tak obyčejně. Šlo o vnější dojem, jímž působila na veřejnost, a ona ho vytrvale udržovala, aby skryla své skutečné já.

Kdyby se jí ty dvě dámy zeptaly, jak se jmenuje, neřekla by „Agatha Christie“. Odpověděla by, že je „paní Mallownová“. Uvedla by jméno, které přijala od archeologa, jenž byl o čtrnáct let mladší a za kterého se dost unáhleně provdala.

Kdyby se jí zeptaly na její profesi, řekla by, že žádnou nemá. Kdykoli musela tuto kolonku vyplnit v úředním dokumentu, napsala do ní „žena v domácnosti“, přestože se celkově prodalo kolem dvou miliard výtisků jejích knih. A navzdory neobyčejnému úspěchu si udržovala pozici nezúčastněného pozorovatele. Vyhýbala se světu, který se ji snažil definovat.

V této knize bych chtěla přijít na to, proč Agatha Christie po celý život předstírala, že je obyčejná žena, přestože ve skutečnosti bořila a posouvala hranice. Jednou dokonce prohlásila: „Nikdo na světě není tak nepřístojný k roli hrdinky jako já.“² Tento názor zčásti pramenil z její přílišné skromnosti. Ale měl i mnoho společného se světem, do něhož se narodila, se všemi jeho příkazy stanovujícími, co by žena měla a neměla dělat. Jde o biografii spojenou se sondou do historie, líčící život ženy, jejíž příběh se prolíná s příběhem 20. století.

Když jsem lidem říkala, že píšu o Agatě Christie, jejich první otázky se většinou zaměřily na oněch jedenáct dramatických dní, kdy v roce 1926 „zmizela“ a celý národ se vydal na lov jejího těla. Obecně převládá názor, že se skrývala jen proto, aby vzbudila podezření, že ji zavraždil její manžel. Byla to ale pravda?

Často se říká, že se Agatha k této notoricky známé příhodě až do konce života nevyjádřila. Ale tak to není. Poskládala jsem dohromady překvapivá fakta potvrzující, že o ní *mluvila*. A jsem přesvědčena, že až je pečlivě prozkoumáme, převážná část takzvané záhady se vyjasní.

Agatha narušila pravidla, která stanovilo ženám 20. století. Ženy její generace a jejího společenského postavení měly být nenápadné, neměly pracovat, měly slepě zbožňovat své děti a neustále pečovat o druhé.

Ze všech těchto pravidel splnila Agatha pouze to poslední. Dávala svým čtenářům nejlepší část sebe samé. Svou pracovitost, kreativitu a genialitu. Není divu, že ji stále milují.

V dnešní době už nemusíme stavět ženy na piedestaly. Můžeme se tedy odvážit čelit faktu, že ve spoustě protikladných jevů charakterizujících Agathu Christie je ukryto velmi temné srdce. Nejen proto, že si dokázala vymyslet příběhy, v nichž mohou vraždit i děti. Její díla zároveň zastávají názory na rasy a společenské třídy, které jsou dnes nepřijatelné.

Nicméně to neznamená, že bychom měli nesouhlasně zamručet a odvrátit zrak. Tato skutečnost je důležitá, protože díla Agathy Christie se stala jakýmsi zhuštěným popisem anglického pohledu na svět. V jejích románech se často objevují třídní předsudky, které jsou součástí Británie 20. století.

Její dílo vypadá navenek konzervativně, a přesto jsem přesvědčena, že Agatha nenápadně a značně pozitivně měnila způsob, jímž čtenáři vnímají svět. Její příběhy ukazují, že malý přecitlivělý „cizinec“ se směšným jménem může porazit zlo, protože používá mozek, nikoli svaly. Že nenápadná stará dáma může přivolat trest na pachatele zločinu. A že jak

Hercule Poirot, tak slečna Marplová dokážou žít sami, bez dětí a bez rodiny, a přesto se jim dobře daří.³

A také bych si přála, aby bylo jasné, že první čtenáři nevnímali Agathina díla jako „nostalgická“, natož jako národní „dědictví“. V dětství jsem v televizi často sledovala skvělé a značně upravené verze jejích příběhů. Ale původní romány byly produktem 20. století, které udělalo tlustou čáru za minulostí. Christie milovala tehdejší „moderní“ život, trávila dovolenou surfováním na Havaji, obdivovala rychlá auta a zajímala se o vývoj nových psychologických směrů. A když vycházely její romány, byly stejně fascinující a úžasně „moderní“ jako ona.

V této knize se setkáme s ženou patřící mezi nejslavnější spisovatele 20. století, s ženou, která je neustále podceňována a mylně interpretována, s ženou, jejíž výjimečné činy jako by byly skryty, i když k nim stačí upřít zrak.

Ale nejprve se vrátíme na začátek a seznámíme se s děvčátkem s plavými vlasy.

1. ČÁST

VIKTORIÁNSKÁ DÍVKA

– 90. LÉTA 19. STOLETÍ –

1. KAPITOLA

DŮM, V NĚMŽ JSEM SE NARODILA

Agatha Millerová vyrůstala na výjimečném místě. Dětství strávila v domě, který se tyčil na kopci nad přímořským letoviskem Torquay v jižním Devonu.

Samotnému domu se říkalo Ashfield a byla to prostorná vila postavená ve viktoriánském slohu, kolem níž se rozprostírala zahrada s řadami stromů posvátného vzezření. Agatha je zbožňovala a později vzpomínala, že v první zahradě, na kterou si pamatuje, mohl člověk najít „ztepilý buk, sekvojec, borovice i jilmy“. Vybavila si také, jak se na „kouzelném zeleném trávníku vedle araukárie“ honila za obručí.

Tamní zahrada už neexistuje a Ashfield byl před mnoha lety srovnán se zemí, ale když se procházíte mezi bloky domů, které dnes stojí na jejich místě, něco původního tady přesto přetrvává. Nádherný výhled na moře, které občas doprovází kupy bouřkových mraků za zátokou nad Brixhamem.

Pro Agathu byl rodný dům vždy nejdůležitějším místem jejího života, a to navzdory mnohým dobrodružstvím, jimž se později oddávala. Jako stará dáma sepsala svůj životní příběh, který následně vyšel pod názvem *Vlastní životopis*, a své vyprávění

začíná a končí v Ashfieldu – zachycuje sama sebe v tamních zahradách v podobě „vážného děvčátka se světlými lokny“.

Agatha, dcera Fredericka a Clary Millerových, se narodila 15. září 1890 a samozřejmě k tomu došlo přímo v domácím prostředí.

Porodní asistentka přivedla maličkou Agathu na tento svět v pondělí odpoledne a šlo o třetí dítě šestatřicetileté matky, pro niž další potomek představoval radost, kterou už ani nečekala. Clara (oficiálně Clarissa) už tou dobou měla jedenáctiletou dceru a desetiletého syna.

U porodu byla přítomna i Agathina praradice Margaret, což nebyla pouze Clařina teta, ale také nevlastní matka Agathina otce, a proto jí Millerovi říkali „babi-teti“. Vyznat se v rodinných vztazích nebylo v tomto případě opravdu nijak jednoduché. Člověk se musel hodně soustředit, aby si pamatoval, kdo je kdo, podobně jako když čtete zamotanou detektivku. A právě z tohoto prostředí pochází motiv rozvětvených rodin, jaké často nacházíme v Agathiných knihách.

Millerovým se dostávalo dostatek věhlasu, aby se o Agathině příchodu na svět psalo nejen v místním plátku, ale také v londýnském deníku *The Morning Post*.¹ Agathin otec, Frederick Alvah Miller, nedlouho předtím věnoval peníze na přestavbu kostela Všech svatých, jenž nabízel 800 míst k sezení a ve kterém byla Agatha pokřtěna. Ve farních záznamech je v kolonce „společenské postavení či profese otce“ napsáno pouhé „džentlmen“. U křtitelnice se tehdy sešla celá řada významných sponzorů, například manželka ředitele místní nemocnice, soudce či budoucí vikomt.

Třetí dítě Claře přišlo jako neočekávaný dar, a možná proto trvalo celé dva měsíce, než si najala chůvu, která jí

s ním pak pomáhala.² Agatha byla krásné děťátko. Lidé, kteří měli to štěstí se jí podívat do očí, je popsali jako šedé či modré, nebo dokonce zelené.³ Na fotografiích z té doby leží v utažené bílé naškrobené zavinovačce zdobené volánky, na hlavě má čepeček a vypadá zkrátka jako vznešené miminko z pozdně viktoriánské éry.

Malá Agatha měla k dispozici vše, co jí mohla tato zámožná rodina a dům přecpaný věcmi nabídnout. Jedna fotografie ji zpodobňuje jako útlou holčičku, která leží na malé čalouněné lenošce a tváří se dost povýšeně. Ashfield pro ni znamenal hlavně ochrannou ruku spolehlivého otce a girlandy zeleného listí ve svěží zahradě.⁴

Agatha ale disponovala ještě něčím, co nebývá na upjatých fotografiích viktoriánského období vidět. Vyzařovala z ní *joie de vivre*. Uměla žít v přítomnosti a byla hrdá na svou schopnost vidět na všem jen „to nejlepší“.⁵ Vnuk, ke kterému měla velmi blízko, říká, že měla zvláštní „dar životního štěstí“.⁶ Na této jedinečné viktoriánské dívce nebylo vlastně nic škrobeně ani stereotypně viktoriánského.

Během dospívání si Agatha užívala radosti všedního života. Milovala hodiny klavíru, jídlo, hlavně dorty a smetanu, ale nemohla vystát chuť a vůni teplého mléka. Byla plná elánu a nadšení. V sedmi letech se nechala slyšet, že nejvíc na světě nesnáší „čas před usnutím, kdy je člověk plně bdělý“, a svůj „stav mysli“ popsala jako „neklidný“.⁷ Byla „děsivě nepořádná“, a kudy procházela, tudy po domě trousila různé osobní věci, papírky s poznámkami a hračky.⁸

A všichni ji milovali. Bylo to požehnání, ale i prokletí. V pozdějším životě pak bylo náročné dostat takové lásce

a pozornosti, jakou ji rodiče zahrnovali v pohodlném světě Ashfieldu a jeho zahrad.

Dívky ze sousedství v Torquay a z hodin tance si ji pamatovaly jako uvolněnou a krásnou dívku. Někoho, kdo si ji dokáže představit jen v pozdějším období, kdy se začala projevovat její láska ke smetaně, to možná překvapí. „Pamatuji si tě,“ uvedla jedna z Agathiných tanečních společnic, „v krásných plisovaných hedvábných šatech a rozesmátou (...) s rozevzlátými zlatými vlasy jsi byla jako Thetis, mořská nymfa.“⁹

Ale z póz na fotografiích, které její rodiče v průběhu let nechávali nadšeně zhotovit, není životní energie mladé Agathy nijak patrná. Děvčátko v holínách s konví hrdě zalívá zahradu a jindy se zase pyšní námořnickým kabátkem s nabíranými rukávy. Jak roky plynuly, začali jí natáčet vlasy a její tvář se čím dál víc nořila do oparu tajemství. Na jedné fotografii sedí apaticky vedle svého psa George Washingtona, ze všech stran obklopena klacíky.

Z jejího životopisu, v němž detailně líčí hry v zahradě, víme, že ony klacíky představují nějaký fantazijní svět, nyní už dávno ztracený. Agatha byla šťastná, když mohla být sama a vymýšlet si příběhy a imaginární přátele. V rodinných kruzích se chovala uvolněně, ale při setkání s neznámými lidmi byla skoupá na slovo. „Nikdy jsem nebyla moc výmluvná,“ vysvětluje, „což je jeden z důvodů, proč jsem se stala spisovatelkou.“

Agathina autobiografie je zdrojem zásadních informací vysvětlujících, jak podstatnou roli v jejím životě hrál Ashfield a jak důležitá pro ni byla její matka. Při prvním čtení kniha vypráví příběh o dospívání a o autorčiných prožitcích nečekaného a nezaslouženého štěstí a úspěchu: „Úplně stačí *být* naživu.“¹⁰ Některé čtenáře zklamalo, že autorka buduje vysloveně

prosluněnou atmosféru a jen klouže po povrchu – v knize najdeme zábavné historky, osobité postavy a měnící se společenské zvyklosti, ale do hlubin lidské duše se takřka nepouští.

A přesto se na pozadí skrývá ještě jiný příběh. I v tomhle díle se pod nablýskaným povrchem schovávají – jako ve všem spojeném s Agathou Christie – mnohem složitější pravdy. V životě ostatně zažila i vícero období velkého neštěstí.

Agatha byla přesvědčená, že Ashfield je domem její matky, která ho neplánovaně koupila v době, kdy byl Frederick mimo Anglii. Agatha o tom vypráví na začátku svého životopisu:

„Ale proč jsi to udělala?“ zeptala jsem se.

„Protože se mi líbil,“ odpověděla matka.

Podle Agathy bylo pro matku bylo naprosto přirozené, ba takřka nevyhnutelné, že žena koupí dům jen proto, že se jí líbí.

Ale zpomalme: sotva jsme začali, už ztrácíme pevnou půdu pod nohama.

Clara i Agatha tomuhle příběhu možná *věřily*, ale ve skutečnosti se to tak nestalo. Clara z právního hlediska Ashfield koupit nemohla. Žena jejího postavení byla *feme covert* a zákon vnímal manželský pár jako jednu osobu, kterou byl vždy muž. Clara sice zdědila nějaké peníze, ale ty spadaly pod správu majetku, takže by musela ostatní přesvědčit, aby jí je vydali. A Ashfield navíc nebyl na prodej, protože šlo o nájemní nemovitost.¹¹ Když ale Agatha příběh vyprávěla, neměla v úmyslu kohokoli klamat. Šlo spíš o to, že jí její sny, vzpomínky a samotné vyprávění připadaly důležitější než holá fakta.

Příběh o matce, která koupila dům, ve skutečnosti odhaluje hlubokou pravdu o Agathině životě. Clara měla cit pro osudová rozhodnutí a uměla intuitivně vycítit, co je a co není správné.

Agatha vnímala matčino impulzivní nakupování a hromadění věcí a napodobovala ji. Ráda se zabydlovala, hromadila a obsedantně kupovala domy a v jednu chvíli jich vlastnila dokonce osm.

Zas a znovu se vracela k představě, že vlastnictví domu je klíčem k opravdovému štěstí. Už v dětství psala příběhy – pro vlastní potěchu a pro pobavení své rodiny – a v nejstarším z nich se objevuje „krvává lady Agatha“, přičemž „příběh se točí kolem hradního dědictví“. V dalším příběhu z raného období vypravěčka popisuje svůj vysněný dům:

Velmi krásný dům. (...) Stála jsem tam a hleděla na něj (...) nezní to nijak působivě, ale celý den mě v myšlenkách pronásledoval. Jak úžasné, naprosto dokonalé štěstí.¹²

A dům jako ohnisko posedlosti najdeme i v jedné z posledních skvělých knih, které Agatha napsala na sklonku života: dům jako „věc, na níž mi nejvíc záleželo“.¹³

Život s otcem a s matkou v jejím milovaném Ashfieldu ovšem nemohl navždycky zůstat rájem, za který ho měla zpočátku

2. KAPITOLA

ŠÍLENSTVÍ V RODINĚ

Spisovatelku Agathu Christie by její vydavatelé popsali jako typickou anglickou dámu, milovnici odpoledních čajů, jejíž kořeny jsou zapuštěny v úrodné červené půdě Devonu. Ovšem ve skutečnosti pocházela z kosmopolitní rodiny. Od samého začátku hleděla na Británii a na Brity z vnější perspektivy.

Otec Frederick se narodil americkým rodičům v New York City, zatímco rodným městem matky Clary byl Dublin. Clařin otec pocházel z německé rodiny a její anglická matka cestovala po světě jako manželka vojáka.

Zakladatelem rozsáhlého majetku Agathiny rodiny byl její americký dědeček z otcovy strany, podnikatel Nathaniel Alvah Miller z Massachusetts. Nathaniel začínal jako obchodní cestující, chodil ode dveří ke dveřím a nabízel přibory. Potom se stal úředníkem. Jeho manželka Martha – nebo Minerva, jak se někdy uvádí – byla dcera řezníka a žila se svým mužem v nájemném domě na Lower East Side. Ale Nathaniel měl talent k vydělávání peněz. Postupně stoupal z původní pozice bezvýznamného úředníka, až se stal partnerem velkoobchodní firmy Claflin, Mellon & Compa-

ny, kterou Agatha často nesprávně píše „Chaflin“. Sídčila na Broadway a pulzovala životem.

Syn Millerových, Frederick, se narodil 31. října 1846. Když mu bylo pouhých pět let, zemřela mu matka následkem zhoubné choroby. Od té chvíle se Nathaniel se čím dál víc proměňoval v Evropana. Poslal Fredericka do Švýcarska, aby tam získal vzdělání, což bylo v té době na úrovni, a sám často podnikal osmidenní cesty na parní lodi do Manchesteru kvůli šicím strojům, které pak posílal do Ameriky, kde se prodávaly. V roce 1861 otevřela firma Claflin, Mellon & Company na Manhattanu novou reprezentační prodejnu zaměstnávající 700 prodavačů. Když Nathaniel žádal o občanství ve Velké Británii, byli na seznamu jeho ručitelů slavní obchodníci a bankéři.¹

V Anglii si Nathaniel našel druhou manželku, Margaret Westovou. Byla to babi-teti, Frederickova nevlastní matka, která s sebou do rodiny Millerových přivedla svou neterř Claru.

Frederick a Clara se během dospívání hodně sblížili, a tak bylo naprosto přirozené, že když nastal čas, aby se Frederick oženil, nemusel se příliš dlouho rozhlížet po manželce. Jeho dcera ho popsala jako „velmi sympatického muže“, ale byl zároveň nepopíratelně líný. Agatha přiznává, že „do moderních měřítek by se jako muž asi nevešel (...) ale tehdy to fungovalo jinak – když jste byli finančně nezávislí, nepracovali jste. Neočekávalo se to od vás. Mám silné podezření, že můj otec by v žádné práci stejně moc nevynikal.“

Frederick měl šílenou závislost na nakupování, nicméně jak sám řekl, jeho nejoblíbenější činností bylo „nicnedělání“. Patřilo to mezi odpovědi, které uváděl v knize tištěných

dotazníků, jejichž vyplňováním se občas bavila celá rodina. Frederick reagoval nejobsáhleji a nejnadšeněji na otázku týkající jeho oblíbeného jídla: „Biftek, kotlety, lívanečky plněné jablky, broskve, jablka. Všechny druhy ořechů. A ještě víc broskví. Víc ořechů. Irská dušená směs masa se zeleninou. Tradiční britský pudink.“

Sympatický lenoch Frederick vplul do manželství, když mu bylo třicet jedna let. Stalo se to v dubnu roku 1878 v kostele v Notting Hillu. Jeho čtyřiadvacetiletá nevěsta Clara, která nebyla až tak moc líná, ale ani tak moc sympatická jako její budoucí manžel, byla uvězněna v přiléhavé damaškové róbě krémové barvy, jejíž pevně utažený pás byl posázený perlami.²

Frederick a Clara žili převážně v Anglii, ale Frederick se často vracel do Ameriky. Byl na seznamu newyorských významných osobností a patřil mezi těch pár jedinců, kteří disponovali teprve nedávno nabytými penězi. Jeho přátelé ochotně vysvětlovali, že i když Frederickův otec udělal závratnou kariéru, Frederick „nikdy nepodnikal“, a přesto ho „přijímali všichni z newyorské smetánky“.³

I přes tuto skutečnost se Frederick a Clara rozhodli pořídit si dům v pohodlném a celkem rušném přímořském letovisku Torquay. Frederick byl vždy velmi společenský muž, a tak se stal členem jachtařského klubu a hrál za kriketový tým v Torquay. Agatha na to vzpomínala: „Bývala jsem nesmírně hrdá, když mi dovolil, abych mu pomáhala, a brala jsem všechno velmi vážně“.⁴

V 90. letech 19. století bylo Torquay proslulé hlavně jako skvělé místo k přečkání mírné zimy. 9. ledna 1879 se tam v pronajatém domě narodila Frederickovi a Claře dcera. Sa-

mozřejmě ji pojmenovali Margaret, po babi-teti. Ale Agathi-na starší sestra byla všeobecně známa jako Madge.

V červnu následujícího roku se během návštěvy Ameriky narodil Claře syn Louis Montant neboli Monty. Tehdy se rodina rozhodla, že se v Americe usadí natrvalo a bude jezdit do Torquay jen kvůli důležitým záležitostem. Když Claře padla do oka vila zvaná Ashfield, vrátil se Frederick do New Yorku sám. Dům měl šest pokojů a byl napojen na kanalizační síť v Torquay, ale nejúžasnější byla jeho zahrada s „velkým skleníkem s orchidejemi, kapradím, opečovávaným ovocným sadem, hustým trávníkem a záhony se zeleninou“.⁵

Tehdy Clara prohlásila, že se rodina do Ameriky neodstěhuje. Nepatřila mezi ženy, jejíž rozhodnutí by se dalo snadno změnit. Oblékala se dost teatrálně, a „když vcházela do domu v dlouhém černém kabátě z vlajícího marokénu (...) se vztyčenou hlavou (...) působila elegantním a důstojným dojmem“.⁶ Měla vytríbený intelektuální vkus a obdivovala Tennysona, Landseera, Mendelssohna a „Miss Nightingale“. Ale měla také lidskou stránku. Přiznávala, že má slabost pro „zmrzlinu“ a pro „americký chlazený míchaný drink“.⁷

Clara Margaret Boehmerová byla velmi vášnivá žena, a přesto toužila pro stabilitě. Byla dcerou vojenského důstojníka Friedricha Boehmera, který se narodil na Martiniku. Jeho otec byl Němec a matka Polly byla Angličanka. Měli pět dětí, čtyři chlapce a Claru, jež se narodila, když Friedrich sloužil v Dublinu.⁸

Po odchodu do důchodu vzal Friedrich svou rodinu do Jersey, kde po čase zemřel. Podle Agathy byl příčinou jeho smrti pád z koně. Nicméně mnohem prozaičtější je zápis v obecní matrice, kde se uvádí, že zemřel na bronchitidu.

Polly zůstala sama a musela se starat o pět dětí. Měla jen armádní penzi a jejím potomkům hrozila ztráta i tak dost nejisté pozice ve střední společenské třídě. A tak poslala devítiletou Claru ke své sestře Margaret (babi-teti), která měla v úmyslu provdat se za bohatého amerického obchodníka. Clara své matce nikdy neodpustila, že se jí zbavila. Byla na ní citově závislá a měla sklon k „prožívání příšerných psychických stavů“. Podle Agathy byla její matka „plachá a neprůbojná“.

Clara se u Millerových cítila jako „chudá příbuzná“, což v ní vyvolávalo pocit nejistoty, ale sklony k duševním chorobám mohly pocházet i z její rodiny, jak ukázal nový výzkum.⁹ Její starší bratr Frederick se zastřelil, sestřenice Amy Boehmerová se vrhla do vody a utonula a stejným způsobem spáchala sebevraždu i druhá Clařina sestřenice. Její prastrýc zemřel v psychiatrické léčebně a určitou dobu tam strávil v roce 1850 i její prateta. V roce 1880 zemřela Clařina vzdálená sestřenice na „mánii“ v ústavu pro choromyslné, kam se v roce 1891 dostala i sestra této příbuzné. Její vzdálený bratranec byl alkoholik a bil svou manželku.

Není podstatné, zda spolu tyto věci souvisely, nebo ne. Důležité je, že takové příběhy vyvolávaly ve viktoriánské rodině strach a pocit hanby. Šílenství, jak se těmto chorobám tehdy říkalo, se v matčině rodové linii projevovalo tak, že poznamenalo Agathino psaní. Hrdinkou jejího raného díla o krásném domě byla matka, která zemřela v psychiatrické léčebně:

Jak víte, v rodině se vyskytuje šílenství. Dědeček se zastřelil a sestra (...) vyskočila z okna (...) a matka Allegry strávila v tomto domě několik let. Nebyla jen divná, byla opravdu šílená! Šílenství je něco příšerného.¹⁰

I když se objevovaly jisté potíže a komplikace, ze všech dochovaných záznamů jasně vyplývá, že Clara s Frederickem prožili dlouhé a šťastné manželství. Clara se od deseti let na jiného muže ani nepodívala. Ačkoli je třeba dodat, že zbožňování manžela bylo ukotveno ve viktoriánské manželské smlouvě.

Pokud jde o kariéru spisovatelky, Clara byla pro Agathu prvním vzorem, protože psala příběhy a básně. Jde o její soukromou tvorbu, jež vrhá zvláštní viktoriánské světlo na způsob, jakým s Frederickem vnímali manželství. Clara sama sebe považovala za níže postavenou:

Bože na nebesích, vyslyš mě,
naslouchej modlitbě, kterou šeptám.
Nechť si zasloužím, ač toho nejsem hodna,
jeho lásku a společný život.

Frederick na to odpověděl básní, jež ukazuje, že svou manželku považuje za „anděla domova“, což byla klasická viktoriánská symbolika klidné a počestné ženy žijící jen pro rodinu, která je morálním pilířem domova.

Ale mé srdce je upřímné a něžné,
plné lásky k mé milované manželce,
neboť ona je anděl s bílou duší
a je mi dražší než život.
Pouze ona má sílu vyvést mě
z temnoty do světla.¹¹

Rodiče a jejich pevný vztah vyvolávali v Agatě v prvním desetiletí života pocit, že je hluboce milovaná. Hlavně s Cla-

rou měly velmi blízký vztah, sdílely stejný myšlenkový jazyk, měly jakési „intuitivní chápání situací, jež jsou běžným smrtelníkům skryty“.¹²

A přesto musela v určité době opustit Ashfield a čelit 20. století, v němž si už ženy nemohly dovolit být „anděly s bílou duší“ a musely se vypořádat s nedůstojným postavením, prací a nedostatkem peněz.